

Kirje

4.5.2026

VN/409/2026

VN/409/2026-OKM-38

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto sivistysvaliokunnalle asiasta HE 25/2026 vp Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja saapua kuultavaksi sivistysvaliokuntaan koskien hallituksen esitystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Rikosseuraamusalan tutkintoon esitetyt osaamisperusteisuutta vahvistavat uudistukset parantavat edellytyksiä tutkinnon vaativuustason arvioimiseen. Tämä mahdollistaa aiempaa paremmin tutkinnon vertailun muihin, esimerkiksi kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen sijoitettuihin tutkintoihin. Vaativuustason selkeämpi määrittely tukee myös siirtymiä mahdollisiin jatko-opintoihin asteiden välillä. Viitekehyksestä vastaavana tahona opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa esityksen tältä osin onnistuneen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on todennut hallituksen esitysluonnosta koskevassa lausunnossaan seuraavaa: Laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (93/2017) ja sitä tarkentava valtioneuvoston asetus (120/2017) antavat puitteet sille, miten tutkintoja ja koulutuksia sijoitetaan viitekehyksen kahdeksalle eri vaativuustasolle. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa siitä, että Suomessa kansallinen viitekehys perustuu eurooppalaisesta tutkintojen viitekehyksestä (EQF) annettuun suositukseen ja sijoittelu toteutuu valtioneuvoston asetuksen tasokuvausten mukaisesti. Tällä hetkellä rikosseuraamusalan tutkinto sijoittuu viitekehyksen tasolle 4, jolle sijoittuvat myös muun muassa opetushallinnon alaisessa koulutusjärjestelmässä ammatillisen koulutuksen ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot. Esityksessä lähtökohtana on se, että rikosseuraamusalan koulutuksen vaativuus pysyisi myös jatkossa nykyisellä tasolla. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esitys vahvistaa rikosseuraamusalan koulutuksen säädös- ja osaamisperustaisuutta, mikä osaltaan lisää koulutuksen vertailtavuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa, että rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan tämänhetkisiä koulutuksen kehittämissuuntauksia. Yhtenä koulutusta koskevan nykysääntelyn tavoitteista on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu ja oikeusturva. Rikosseuraamusalan koulutuksessa opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi olisi mahdollista säätää esitettyä tarkemmin perusteista, joilla opiskelija voi keskeyttää opiskelunsa (19 §, 1

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

mom.). Perusteen opiskelu oikeuden menettämiselle voisi ”ilmeisten syiden” sijaan säätää esimerkiksi ”esteeksi, joka voidaan katsoa perustellusti pysyväksi” (20 §, 2 kohta). Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää tarkentamaan opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä (9 §, 1) siten, että siinä mainittujen ammatillisten tutkintojen yhteyteen lisätään säädösviittaus lakiin ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja vastaavasti lukion oppimäärän yhteydessä lukiolakiin (714/2018).

Hallituksen esityksen mukaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskus RSKK keskittyisi rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen järjestämiseen ja luopuisi ammattikorkeakoulutasoisesta, sosionomitutkintoon tähtäävän koulutuksen järjestämisestä. Esityksen mukaan järjestelyistä luopuminen olisi koulutuskeskuksen koulutusresurssien riittävyyden turvaamiseksi välttämätöntä. Yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa ei enää sidottaisi tiettyyn oppilaitokseen, vaan koulutuskeskus voisi sopimuksen perusteella tuottaa ammattikorkeakouluille rikosseuraamusalan opetus- ja koulutuspalveluita. Kyse ei siten olisi säädetystä tietyn ammattikorkeakoulun kanssa tehtävästä ja tiettyyn tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisvastuusta vaan ammattikorkeakoulujen näkökulmasta sopimusperusteisesta rikosseuraamusalan koulutus- ja opetuspalvelujen myymisestä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n ammattikorkeakoulu yhteistyö on tosiasiallisesti nykyiselläänkin yhtä ammattikorkeakoulua laajempaa, joten on perusteltua luopua sen säätämisestä vain yhden ammattikorkeakoulun kanssa. Rikosseuraamusalan osaamisen hankkimiseen ostopalveluna liittyy kuitenkin riski osaamisen hajauttamisesta irrallisiin opintokokonaisuuksiin, jotka eivät vastaa alan pitkäjänteisiin kehittämistarpeisiin eivätkä turvaa tutkimusperustaista ja pedagogisesti johdonmukaista koulutusta eivätkä tue alaan kiinnittyvän TKI-toiminnan kokonaisuutta. Tätä riskiä voi vähentää esimerkiksi hankkimalla koulutuksen korkeakoululta, jolla on selkeä alan korkeakoulutuksen ja TKI-toiminnan osaamisprofiili sekä riittävän laajoilla ja tarpeeksi pitkälle aikavälille kohdentuvilla sopimushankintakokonaisuuksilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n ammattikorkeakoulu yhteistyössä toteutettu rikosseuraamusalan sosionomi (AMK) -koulutus on varmistanut, että koulutuksen rakenteet ja sisällöt vastaavat työelämässä edellytettävää osaamista ja jatko-opintokelpoisuutta. Ammattikorkeakouluista erityisesti pitkäjänteisesti turvallisuus alalla toiminut Laurea on tehnyt pitkäaikaisesti tiivistä yhteistyötä RSKK:n kanssa. Myös Savonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa rikosseuraamusalan sosionomikoulutusta ja toimii yhteistyössä RSKK:n kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan rikosseuraamusalan sosionomiopiskelijoiden osalta on tärkeää, että opettajilla on riittävä osaaminen ja alan ammatillinen kokemus, mikä tukee opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä koko koulutuksen ajan. Esimerkiksi Laurea on panostanut oman opetushenkilöstönsä rikosseuraamusalan osaamiseen ja sen kehittämiseen. Alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on Laureassa vahvaa. TKI-toiminnan osaaminen tukee osaltaan myös alan korkeakoulutusta ja sen kehittämistä. Laureassa on toteutettu myös laaja valikoima koulutuksia, joita hyödynnetään muun muassa rikosseuraamusalan henkilöstön osaamisen vahvistamisessa ja sosiaali- ja terveysalan toimijoiden ja opiskelijoiden kouluttamisessa. Koulutuksilla vahvistetaan rikosseuraamusalan osaamisperustaa valtakunnallisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n tehtäväksi on esityksessä määritelty vartijakoulutuksen ja henkilöstön täydennyskoulutuksen järjestäminen. Täydennyskoulutuksen tulisi kattaa sekä osaamisen tason nostaminen että osaamisen laajentaminen. Esityksessä jää kuitenkin epäselväksi, millä tavoin RSKK:n järjestämä koulutus kytkeytyy suomalaiseen korkeakoulukenttään ja sen rakenteisiin. Erityisesti TKI-toiminnan (tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot) näkökulma puuttuu lähes kokonaan. Ilman selkeää yhteyttä korkeakoulu yhteistyöhön on vaarana, että RSKK:n koulutus jää erilliseksi kokonaisuudeksi, joka toimii irrallaan muusta yhteiskunnasta, korkeakoulusektorista ja tutkimusperustaisesta osaamisen sekä alan kehittämisestä. Tällöin koulutukseen ja rikosseuraamusalan toimintaan ei integroidu alan viimeisintä tutkimustietoa, eikä se myöskään hyödynnä korkeakoulujen tuottamia kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tuloksia. Koulutuksen ja TKI-toiminnan kiinteä yhteys varmistavat koulutuksen perustumisen ajantasaiseen tutkimustietoon ja alan muuttuviin osaamistarpeisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa esityksen tavoitteen kohdentaa Rikosseuraamuslaitoksen rajalliset koulutusresurssit täysimääräisesti ammatilliseen tutkintokoulutukseen ja henkilöstön täydennyskoulutukseen, jotta koulutettujen vartijoiden määrää voidaan lisätä ja epäpätevän henkilöstön määrää vähentää. Tätä edistettäisiin myös työssä oppimisen välillä vartijan tutkintoon. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan näiden toimien seurauksena saattaa kuitenkin olla myös alan vetovoiman heikkeneminen, jos alalle ei muodostu selkeää ja uskottavaa koulutus- ja urapolkua, jolla yksilö voi myös saavuttaa koulutuksen keinoin lisäosaamista ja halutessaan syventää osaamistaan ylemmän tason tutkinnon suorittamisella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lähtökohta tutkintokoulutuksen polkujen suunnittelussa on ollut se, että koulutuksessa ei olisi umpiperiä, joista ei voi jatkaa koulutuspolkuaan. Rikosseuraamusalan sosionomitutkinnon suorittaneilla opiskelijoilla on suora jatko-opintopolku ylempään

ammattikorkeakoulututkintoon. Lisäksi ainakin Laurean rikosseuraamusalan sosionomeilla on erillinen kiintiö Itä-Suomen yliopiston hallintotieteiden maisteriohjelmaan, mikä vahvistaa koulutuksen asemaa myös korkeakoulusektorin jatko-opintojen näkökulmasta ja mahdollistaa opintopolun aina ylimmälle tutkintoportaalille tohtorin tutkintoon saakka. Tämä osaltaan vahvistaa myös alan tutkimusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa vielä, että rikoksettomuuden edistäminen ja tukeminen sekä kuntoutumisen näkökulma jäävät esityksessä vähäisiksi. Korkeakoulutasoisella rikosseuraamusalan koulutuksella on näissä kysymyksissä merkittävä rooli. Ammattikorkeakouluista valmistuneiden rikosseuraamusalan sosionomien osaaminen antaa valmiudet työskennellä laajasti rikosten ehkäisyn ja rikoksettomuuteen tähtäävän toiminnan edistämistyössä. Tutkinnon sisällössä sosiaalisen kuntoutuksen osaamisella on merkittävä rooli. Myös tietoperustan kehittäminen on tärkeää. RSKK:lla on vähän tutkimustoimintaa. Ammattikorkeakoulut tuottavat tutkimusta, joka tukee rikosseuraamusalan tietoperustan kehittämistä, minkä lisäksi ne ovat aktiivisia toimijoita soveltavassa tutkimuksessa eri aloilla, jotka osaltaan voivat tukea myös RSKK:n tehtävää. Esimerkiksi Laurealla toimii haavoittuviin ryhmiin, heidän tarpeisiinsa ja palvelujen kehittämiseen kohdentuva tutkimustiimi, joka tekee aktiivista kansainvälistä yhteistyötä ja tuottaa uutta tietoa rikosseuraamusalan käyttöön. Näitä tutkimuksen tuloksia integroidaan systemaattisesti sekä opetukseen että työelämän kehittämiseen. TKI-yhteistyötä alaan profiloituneiden korkeakoulujen kanssa tulisi vahvistaa.

Tomi Halonen, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jakelu	Eduskunnan sivistysvaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Emma Hannonen